

HISTORIE TV VYSÍLAČE

Od roku 1974 se datovala potřeba výkonného vysílače rozhlasového a televizního signálu pro obyvatele Prahy (vysílač Cukrák s výškou 220 m z roku 1961 přestával vyhovovat kapacitně). Osazení vysílače do Petřínské rozhledny bylo nutno chápat jako provizorium a tak tehdejší Ministerstvo spojů už od roku 1975 prosazovalo stavbu 160 m vysokého stožáru – také na Petříně, aby podnik Kovoslužba nebyl nucen přesměřovat antény desetitisícům domácností. Tomuto nápadu se však silně a účinně bránili památkáři, kteří roku 1984 definitivně uspěli a po delších debatách byla pro vysílač vybrána lokalita (tehdy zpustlých) Mahlerových sadů.

Tehdy bylo vypočteno, že pro dokonalé pokrytí Prahy signálem ze Žižkova musí být anténa nejméně ve výšce 200 m nad terénem. Architekt Václav Aulický vypracoval zhruba dvacet různých návrhů, např. štíhlý hyperboloid nebo „jehlu s jablkem“. Přes tlak radiokomunikací, které by se spokojily s obyčejným železobetonovým stožárem a kabinou, nakonec roku 1984 zvítězila světově unikátní futuristická varianta subtilní a přitom stabilní třísloupové konstrukce, která připomíná startující raketu. Autor tehdy úspěšně argumentoval tím, že jednostožárový železobetonový vysílač by byl příliš masivní a v pražském ovzduší by materiál velmi rychle degradoval. Třísloupová ocelobetonová konstrukce tak znamená mnohem menší zásah do pražského panoramatu, má vyšší aerodynamickou stabilitu a její technické provedení, s ochrannými laminátovými vrstvami, přinese i vyšší užitnou hodnotu a trvanlivost.

Základní kámen vysílače byl položen v říjnu 1985. Výstavba neprobíhala nijak rychle, navíc ji doprovázely mnohé spory a negativní hodnocení: například situování stavby na místě bývalého židovského hřbitova si vynutilo dohled představitelů Židovské obce při výkopových pracích a nalezené ostatky byly posléze pohřbívány na Novém židovském hřbitově na Olšanech. Projednávala se také hrozba elektromagnetického zatížení okolí, kterou však zvláštní komise vyvrátila, protože výkon vysílače byl hluboko pod přísnými hygienickými limity. Zněly i nekompromisní hlasy požadující zbourání vysílače, ty se však neprosadily a tak mohla být postupně osazována vysílací technika. V březnu 1991 započal zkušební vysílací provoz, od 3. 5. 1991 (38 let a 2 dny po oficiálním zahájení TV vysílání v Československu) přešel do standardního režimu a 17. 2. 1992 byl vysílač, resp. jeho restaurační a vyhlídková část, oficiálně otevřen pro veřejnost.

V roce 2000 bylo na pilíře umístěno dílo Davida Černého zvané „Miminka“ (anglicky „Babies“), v počtu 10 miminek, znázorňující batolata lezoucí nahoru a dolů. Protože se údajně setkala s pozitivním ohlasem, bylo v roce 2001 nainstalováno natrvalo. Není to jediný umělecký počín, který věž vyprovokovala: režisér Jan Němec ve vysílači natočil některé scény filmu V žáru královské lásky. V současné době se z nejvyšší kabiny v telekomunikačním patře vysílá každou neděli pořad Otázky Václava Moravce.

TECHNICKÝ UNIKÁT

Samotné technické řešení přineslo několik novinek a dokonce i patentů. Základová železobetonová deska, o průměru 30 m a tloušťce 4 m, se nalézá v hloubce 15 m pod původním povrchem. Svislá konstrukce se skládá ze tří válcových ocelových tubusů, z nichž dva vedlejší (s nouzovým schodištěm a služebním výtahem) mají průměr 4,8 m a dosahují společně výšky 134 metrů. Hlavní tubus (se dvěma rychlovýtahy) má průměr 6,4 m a přechází do anténního nástavce sahajícího do výšky 216 metrů. Tubusy jsou tvořeny soustřednými ocelovými rourami, jejichž meziprostor tloušťky cca 30 cm je vylit betonem. Na tyto svislé tubusy jsou pak zavěšeny tři kabiny s trojramenným půdorysem: ve výšce 66 metrů se nachází panoramatická restaurace „Oblaca“ (s barem a bistroem), ve výšce 93 metrů vyhlídková kabina s dohledností až 100 km a nejvýše je umístěna (veřejnosti běžně nepřístupná) kabina s vysílací technikou. Při rekonstrukci v letech 2011–2012 vzniklo přímo nad restaurací luxusní hotelové apartmá[5], změny se dotkly i Mahlerových sadů v blízkém okolí věže. Z anténního nástavce vysílá digitálně jedenáct televizních a osm rozhlasových stanic. Analogové televizní vysílání bylo definitivně ukončeno 30. dubna 2009, analogově v pásmu VKV odtud vysílá šest rozhlasových stanic. Dále jsou zde vysílače mobilních operátorů a také se zde měří kvalita ovzduší v Praze.

WORLD FEDERATION OF GREAT TOWERS

Světová federace velkých věží je mezinárodní asociací velkých památek, které zahrnují některé z neznámějších staveb na světě.

Věže patří mezi nejstarší architektonické počiny lidstva. Zvýšený pohled na okolní krajinu umožnil spatřit blízcí se nepřátele. Jejich zdi chránily obyvatele uvnitř a poskytly jim silnou strategickou výhodu. Město Jericho obehnané zdmi z dob neolitické revoluce, nuranghi na Sardinii a brochy ve Skotsku – to vše jsou příklady starověkých obranných věží.

Brzy se však původní úloha věží změnila a přestaly plnit už pouze pragmatickou a obrannou funkci. „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi.“ Tato slova z knihy Genesis odkazují na babylonskou věž, vysokou budovu postavenou v oblasti Šinar. Přestože dnes neznáme přesný vzhled, rozsah a umístění této věže, je výše uvedená citace do dnešního dne významná pro mytologii spojenou s věžemi – v literatuře vyjadřuje silnou ranou touhu po transcendenci, která je hybnou silou pro vznik řady současných velkých věží.

Dnes každá nová věž usiluje o překonání architektonických úspěchů věží z minulosti. Většina mimořádných budov ve Světové federaci velkých věží se stala symbolem měst, kde se nacházejí. Moderní vynalézavost a technologie umožňují dosáhnout neuvěřitelných výšek, a co pár let jsou tyto rekordní výšky překonány.

Věže dnes nabyly nový účel v oblasti komunikace a cestovního ruchu. Vzestup mrakodrapů probíhal paralelně s rozvojem telekomunikací, a tak většina věží ve federaci dnes hostí četné vysílače. Miliony návštěvníků každý rok zdolávají velké věže federace a obdivují z nich působivá panoramata. Podstatnou součástí každodenního provozu věží se stalo přilákání turistů, věže tak nabízejí nové vyjíždky, otočné restaurace, výstavy, obchodní kongresy, svatební akce a celou řadu dalších zajímavostí pro hosty.

Světová federace velkých věží tyto úžasné věže prezentuje okolnímu světu a oslavuje je jako neuvěřitelné architektonické počiny a slaví i inženýrské dovednosti, bez kterých by nevznikly. Federace nadále svých členům pomáhá rozvíjet místní a mezinárodní příležitosti, propaguje věže a podporuje je v předávání informací, sdílení nápadů a budování plodných partnerství mezi světovými velkými věžemi. Sama o sobě je každá z věží monumentální. Spolu jako asociace stojí ještě výše.

SMUTNÝ OSUD MÍSTA

Náš přítel Petr K. reagoval na návštěvu věže věcnou připomínkou. Každá věc má svůj líc i rub a Petr K. v této lokalitě prožil dětství. Sám není uživatelem facebooku a tak z jeho e-mailové korespondence vybíráme to podstatné:

Věž samotná se nachází na znesvěceném posvátném místě, na místě bývalého židovského hřbitova. Ten byl založen r. 1787 jako náhrada za uzavřený hřbitov na Josefově. Tento "nový" hřbitov měl rozlohu cca 28.000 qm a pohřbeno zde bylo kolem 37.000 osob. Z důvodu budování "moderního" Žižkova se zde přestalo definitivně pohřbívat až v r. 1890, od té doby sloužil jako pietní místo. Jeho zkáza nepřišla ani za Protektorátu, naopak se zde i provádělo jako na místě zaniklé rasy a civilizace. Po válce začal chátrat (pozůstalí většinou nepřežili holokaust), definitivní ránu však dostal koncem 50. let. Začal se likvidovat masivně v létech 1960-1962, kdy byly náhrobky rozbíjeny palicemi, nakládáno i s kosterními pozůstatky na nákladní auta a odváženo kamsi. S likvidací pomáhali i občané v rámci Akce "Z" a pionýři ze ZŠ Lupáčova, kam jsem v té době chodil. A protože jsem byl nespolehlivý, nebyl jsem pionýr, a tak jsem tam chodit nemusel. Na částečně odvezené hroby se pak navážela suť a zemina z nějakých staveb. A tak tam dodnes odpočívají občané Prahy. Z celého hřbitova zůstala dnes jen ta opravdu nejstarší část. Členové Klubu za starou Prahu a Pražské židovské obce, kteří se proti takovému barbarskému činu stavěli, byli popotahováni, někteří i prošli vězením. Klasická ukázka naší moderní historie a bezohlednosti minulého režimu. Až se budete "kochat panoramatama", vzpomeňte i na naše předky, zde stále odpočívající.